

ІНІЦІАЦІЯ МІЖДИСЦИПЛІНАРНОГО НАВЧАННЯ – ЕТАП ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ОСВІТІ. РЕАЛІЇ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я (ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ). ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД

THE INITIATION OF INTERDISCIPLINARY TRAINING IS A STAGE OF INNOVATIVE ACTIVITY IN EDUCATION. REALITIES OF THE HEALTH CARE SYSTEM (PHYSICAL REHABILITATION). EUROPEAN EXPERIENCE

В статті проаналізовано систему охорони здоров'я у німецькомовному регіоні, висвітлено вдалу модель фінансування за рахунок соціального страхування, а отже і розвиток закладів, що надають послуги фізичної реабілітації. Проаналізовано заклади охорони здоров'я Австрії, Німеччини, Швейцарії і встановлено що більшість організацій галузі охорони здоров'я надають послуги в онкологічній нозології, гериатричній медицині тому присутній аспект потреби якісного догляду. Фізична реабілітація спрямовує зусилля на мультиміждисциплінарний напрямок праці, для можливості застосування новітніх стандартів якісного надання допомоги. У всіх організаціях застосовується пацієнтцентрований (пацієнторієнтований) підхід надання допомоги, тож існує потреба у фахівці «нового типу» або «нового фахівця». Інноваційна діяльність закладів освіти сприяє забезпеченню закладів охорони здоров'я кваліфікованими фахівцями здатними взаємодіяти у мультиміждисциплінарних командах. Виявлено варіації ініціатив міждисциплінарного навчання і активну інноваційну освітню діяльність, серед них міждисциплінарні структурування програм, міждисциплінарний обмін курсами на деякий період, об'єднання працюючих з навчанням, зведення декілька курсів на визначений період, проведення міждисциплінарних семінарів з одночасним введенням декількох викладачів, введення різних викладачів у мережевому структуруванні окремих курсів. Застосування новітніх методів, викладачами для посилення інноваційної діяльності. Система інновацій, спрямована на збереження досягнень і водночас на модернізацію освіти, відповідно до вимог часу, забезпечує інтелектуальну перспективу розвитку країни.

Ключові слова: фізичний терапевт, ерготерапевт, міждисциплінарне навчання, міждисциплінарна команда, мультиміжди-

сциплінарна команда, інноваційна діяльність, ініціатива, система охорони здоров'я, система освіти і науки, Європейський досвід.

The article analyzes the health care system in the German-speaking region, highlights a successful model of financing at the expense of social insurance, and therefore the development of institutions providing physical rehabilitation services. The health care institutions of Austria, Germany and Switzerland were analyzed and it was established that the majority of health care organizations provide services in oncological nosology and geriatric medicine, therefore there is an aspect of the need for quality care. Physical rehabilitation directs efforts to a multidisciplinary direction of work, for the possibility of applying the latest standards of quality care. All organizations use a patient-centered (patient-oriented) approach to care, so there is a need for «new type» specialists. The innovative activity of educational institutions contributes to the provision of health care institutions with qualified specialists capable of interacting in multidisciplinary teams. Variations of interdisciplinary training initiatives and active innovative educational activity were revealed. Variation of interdisciplinary training initiatives and active innovatives and active innovative educational activities were identified, among them interdisciplinary structuring of programs, interdisciplinary exchange of courses for a certain period, unification of those working with education, consolidation of several courses for a certain period, holding of interdisciplinary seminars with the simultaneous introduction of several teachers, introduction of different teachers in the network structuring of individual courses.

Key words: physical therapist, occupational therapist, interdisciplinary training, interdisciplinary team, multidisciplinary team, innovative activity, initiative, health care system, education and science system, European experience.

УДК 378.147-614.2-005-001.895
DOI <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2023/63.1.20>

Візирякіна О.М.,
аспірантка
Харківського національного
педагогічного університету
Г.С. Сковороди

Постановка проблеми. Реалії сьогодення, як ніколи, потребують стимулювання соціально-економічних процесів і підтримки розвитку України інноваційним шляхом. Вимоги до сучасних освітніх установ були сформульовані у Законі України «Про вищу освіту» і національній доктрині розвитку освіти, а також Законом України „Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні, Державною програмою прогнозування науково-технологічного та інноваційного розвитку. Система інновацій, спрямована на збереження досягнень і водночас на модернізацію освіти, відповідно до вимог часу, забезпечує інтелектуальну перспективу розвитку країни. Так у багатьох країнах світу

випускають передових фахівців інноваційного прориву. Професійна галузь охорони здоров'я, зокрема фахівець фізичний терапевт (в реабілітації) і пацієнт, як центр докладання зусиль – це концепція мультиміждисциплінарної співпраці. Ось ініціатива, яку сьогодні переслідує підготовка сучасних фахівців і як наслідок, інноваційної діяльності закладів освіти. За останні роки багато ініціатив пов'язаних з міждисциплінарним навчанням були ініційовані, підтримуються організаціями охорони здоров'я і соціального забезпечення різних країн світу.

Тому метою нашого дослідження є виявлення різних ініціатив міждисциплінарного навчання

і потреб їх виникнення з аналізу міжнародного досвіду, як етапу ініціації інноваційної діяльності за кордоном.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Узагальнення наукової літератури, дослідження інтернет ресурсів, інформаційний аналіз контенту закладів охорони здоров'я, системи охорони здоров'я і освітніх закладів, які здійснюють підготовку фахівців.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Інновації в освіті є закономірним явищем, динамічним за характером і розвивальним за результатами, їх запровадження дозволяє вирішити суперечності між традиційною системою і потребами в якісно новій освіті. Сутнісною ознакою інновації є її здатність впливати на загальний рівень професійної діяльності педагога, розширювати інноваційне поле освітнього середовища у навчальному закладі, регіоні. У науковій літературі розрізняють поняття «новація» та «інновація». Новація – це саме засіб (новий метод, методика, технологія, програма тощо), а інновація – це процес освоєння цього засобу. Інновація – це цілеспрямована зміна, що вносить в освітнє середовище нові стабільні елементи та викликають перехід системи з одного стану в інший. В свою чергу діяльність, яка забезпечує перетворення ідей у нововведення і формує систему управління цим процесом може бути визначена як інноваційна діяльність та обумовлювати структуру. Наприклад, все починається з мотивів (спонукальних причин) суб'єктів інноваційного процесу (ректора, викладачів, здобувачів та ін.), визначення цілей нововведення, перетворення цілей у множину завдань, розробки змісту інновації, визначаючи суб'єктну структуру ЗВО (інноваційну діяльність усіх суб'єктів розвитку освітнього закладу). В ній також відображається взаємопов'язана інноваційна діяльність суб'єктів на міжнародному, всеукраїнському, регіональному районному (міському) і університетському (інститутському) рівнях – рівнева діяльність. Очевидно, що інноваційний процес у виші відчуває на собі вплив (зовнішній або внутрішній тиск): накази міністерства, замовлення галузі на «нового фахівця», зміни та процеси всередині самої організації (формування ринкової ніші) [1].

Для дослідження фактору – замовлення галузі охорони здоров'я на «нового фахівця» на міжнародному рівні, вважаємо доречним розглянути систему охорони здоров'я, за визначеною темою, саме європейських країн, зокрема німецькомовному регіоні. До німецькомовних відноситься Німеччина, Швейцарія, Австрія, Бельгія, Ліхтенштейн. У всіх цих країнах реабілітаційна медицина розвивається стрімкими темпами, впроваджуються нові методи і підходи терапії. Багато економічних аналізів системи охорони здоров'я країн світу висвітлюють недоліки і переваги, але варто

вказати: система охорони здоров'я у кожній країні – це продукт її унікальних характеристик, історії, політичного процесу і національного характеру суспільства.

У Німеччині галузь охорони здоров'я фінансується з двох джерел, перший – це федеральні землі, другий – це страхові установи. Згідно рекомендаціям ВОЗ витрати будь-якої країни на галузь охорони здоров'я повинні складати 7% ВВП. В багатьох країнах затрати складають всього 2–5% від ВВП. У Німеччині цей показник значно перевищує рекомендовані ВОЗ норми і складає в середньому 11% ВВП. Разом з Німеччиною Австрія має високий рівень активності клінік у Європі. На частку стаціонарів приходиться 38,7% поточних витрат, на частку амбулаторного сектору 22% [2]. В даний час однакову модель організації галузі охорони здоров'я мають Німеччина, Австрія, Швейцарія, Франція та ін. Водночас, являє собою складну структуру: відповідальність за організацію поділяють федеральна і місцева влада; за соціальне страхування і контроль за професійними постачальниками медичних послуг відповідають органи самоврядування; фінансування галузі охорони здоров'я змішане – фонди федеральних земель і фонди соціального страхування вносять вклад у різні частини бюджету. Страхувальниками є органи самоврядування в Австрії фонди, у Німеччині лікарняні каси. Федеральна влада виконують в їх відношенні тільки наглядову функцію. Страхові органи самоврядування ведуть переговори з професійними асоціаціями лікарів, в Австрії з Австрійською медичною палатою та іншим медичними працівниками про надання амбулаторної і реабілітаційної допомоги, також укладають договори з некомерційними, приватними лікарнями і фінансують їх. У такій моделі спостерігається два рівні обов'язкового та добровільного соціального страхування і з наявністю ринкових ознак приватного страхування [2, 3]. Присутнє розділення амбулаторної та стаціонарної, що актуалізує деякі аспекти координації терапії. Реабілітаційні заходи загалом, здійснюються як стаціонарні програми в спеціалізованих реабілітаційних клініках, в яких працюють багатопрофільні реабілітаційні команди [4]. Особливістю медицини у Швейцарії є те, що вона практично повністю є приватною. Крім того практично все лікування проводиться у приватних невеликих клініках, приватних кабінетах а не в великих лікарнях. Секретом якості медицини вважають – передові методи і екологічну чистоту [14].

Серед клінік Австрії в області реабілітації, найбільш відомими є Віденська приватна клініка, Центральний клінічний шпиталь Відня, приватна клініка Ласніцхее.

Віденська приватна клініка дотримується стандартів «Total Quality Hospital» менеджменту.

Філософія яких, не зупиняється на досягнутому, а постійно застосовувати нові, інноваційні кроки і перш за все направлені на якість. У клініці постійно проводяться додаткові опитування пацієнтів/клієнтів, що проводить Асоціація Австралійських страхових фондів, щоб не тільки стримати але і покращити стандарти послуг. Центральний Європейський академічний центр онкології Віденської приватної клініки – це медичний заклад, відомий своїм міждисциплінарним підходом, що втілює у практику масштабні інновації і клінічні методи лікування, починаючи від складних діагностичних досліджень та закінчуючи унікальними міждисциплінарними рішеннями. Все це відбувається у теплому, доброзичливому і орієнтованому на пацієнта середовищі. Онкорада – це група лікарів та інших фахівців галузі охорони здоров'я, які регулярно зустрічаються для обговорення випадків та обміну знаннями. Метою роботи ради є визначення можливих методів лікування, з урахуванням нових поглядів з різних галузей, які в значному обсязі сприяють розробці найбільш комплексного і детального плану лікування. У структурі клініки є центр остеопатичної медицини та консервативного лікування хребта (лікування та реабілітація). В клініці застосовується широкий спектр напрямків та послуг реабілітації і покращення рухової активності після операцій: акупунктурний масаж, дихальна терапія, краніосакральна терапія, електротерапія, масаж рефлексорних зон на стопах, лікувальна фізкультура, лікувальний масаж краніотерапія, мануальний лімфодренаж, мануальна терапія, медична тренувальна терапія, грязелікування, мобілізація периферичних нервів, фізіотерапія, шиацу, термотерапія [4].

Центральний клінічний шпиталь Відня (AKN), входить у склад Альянсу EUNA і має розвинуту медичну інфраструктуру, в яку входить Віденський онкологічний центр і університетська клініка фізичної медицини, реабілітації і медицини праці [6], що одночасно виконує завдання учбового центру. Команда університетської клініки складається з фахівців фізичної медицини, фізіотерапевтів, ерготерапевтів, масажистів, медико-технічних фахівців і працює у напрямках: реабілітація онкологічних захворювань, медична тренувальна терапія, діагностика і реабілітація опорно-рухового апарату, нервово-м'язові і серцево-легеневі захворювання, постурографія, аналіз ходи, доплерівська лабораторія відновлення функцій кінцівок [5].

Приватна клініка Ласніцхее санаторного типу, що розташована недалеко від столиці провінції Штирія Грац, входить у склад холдингу SANLAS. Пацієнти, які звертаються в клініку часто страждають від багатьох захворювань, після операцій, госпіталізації і розлучення зі своїми сім'ями. Більша частина пацієнтів поступає у клініку для ортопедичної реабілітації після операцій, метою реабілітації

таких пацієнтів є полегшення болю, покращення рухомості суглобів, зміцнення м'язів та видалення допоміжних засобів (ходунки, милиці). Тривалість ортопедичної реабілітації у середньому 3 тижні, неврологічної – 4 тижні. Клініка оснащена роботизованими та комп'ютерними терапевтичними пристроями: система яка моделює не тільки ходу, але підняття по сходам, пристроями які наповнюють студію реабілітації рук. Всі пристрої працюють в інтерактивному режимі, пацієнту пропонується віртуальне середовище через екран, таким чином переваги сучасних пристроїв клініки застосування при легких і важких функціональних порушень, індивідуальної адаптації і контролю, що досягається системою нагороди в контексті віртуальних ігор. Клініка пропонує послуги: фізіотерапії, психології, дієтотерапії, логопедії, ерготерапії, спортивної терапії [7].

Серед відомих клінік Німеччини: перелік університетських, саме у Берліні (клініка Шаріте), університетська Фрайсбурга, університетська Нюрнберга, клініка Рехтс дер Ізар, мережа клінік Асклепіос.

Університетська клініка Фрайсбурга досягає мети задоволення потреб пацієнтів за рахунок співпраці між всіма професійними групами. Кожен з фахівців бачить себе частиною багатофункціональної команди, відношення до пацієнтів, родини і колег з розумінням та повагою, тобто вони знаходяться у центрі. Найбільше особливості міждисциплінарності співробітництва втілюються у паліативній медицині [8]. Лікарня Св. Йосифа у Фрайсбурзі спеціалізуються на лікуванні геріатричної медицини, неврології та ін. приділяє увагу догляду за пацієнтами, в своїх стратегіях акцентують увагу «мисленню функціями». Міждисциплінарне співробітництво об'єднує всі спеціальності, які відносяться до можливості лікування і реабілітації, їх функції; для надання комплексного міждисциплінарного, «і в той час вузько спеціалізованого лікування». Так міждисциплінарна геріатрична медицина займається функціональними розладами (параліч, порушення ковтання, мови або ходи з тенденцією до падіння, нерухомість, загальна слабкість та ін.; застосовується навчальне лікування (фізіотерапія, ерготерапія, логопедія)) та активізуючи форми догляду [9].

Університетська клініка Нюрнберга, працює у пацієнторієнтованому напрямку надання медичної допомоги, приділяє увагу догляду за хворими, в структурі має налагодженні зв'язки з шкільними педагогами, які навчають в клініці (школа для хворих) [10]. Клініка має центр амбулаторного лікування (APЗ Нюрнберг gGmbH) який займається реабілітацією у ортопедії/травматології, неврології, кардіології. Крім медичного лікування міждисциплінарний спектр терапії об'єднує фізіотерапію, ерготерапію, логопедію, спорт і лікувальну

фізкультуру, психологію, соціальне консультування, консультування з питань харчування, а також догляд. Для успішного закріплення успіху реабілітації в клініці пропонуються реабілітаційні програми після операційного догляду IRENA та T-RENA. У межах рецепту на лікарські засоби пропонується фізіотерапевтичні, ерготерапевтичні і логопедичні процедури. У фізіотерапії застосовуються Бобат і PNF методики на нейрофізіологічній основі, мануальна терапія, апаратна фізіотерапія, лікування краниомандибулярної дисфункції, групове фізкультурне лікування у фізкультурному басейні, класичний лікувальний масаж, ручний лімфодренаж, сполучнотканий масаж, фізіотерапія теплом, холодом, електротерапією. На меті ерготерапевтів моторно-функціональне лікування, сенсомоторно-перцептивне лікування, тренування сили мозку, поради з допоміжних засобів, консультації та навчання захисту суглобів. Мовні навички тісно пов'язані з послідовністю рухів, концентрації уваги та продуктивності пам'яті. Тож, логопеди тісно співпрацюють з фізіотерапевтами, ерготерапевтами і психологами [11].

Фахівці клініки *Rexth der Isar в Мюнхені* вбачають важливим багатосторонній догляд в міждисциплінарних командах всіх центрів. Тісно співпрацюючи фахівці різних медичних дисциплін розробляють терапевтичну концепцію адаптованих до конкретних потреб кожного пацієнта. В кожному з центрів присутні фізіотерапевти, що керуються науковими відкриттями і адаптують до потреб пацієнтів. Принцип праці фізіотерапевтів: індивідуально орієнтоване на результати, планування терапії програми вправ адаптованих до потенційних можливостей; тісна співпраця з лікарями, медсестрами та іншими професійними групами для оптимального курсу терапії; регулярний перегляд, оновлення і корекція терапії в залежності від ходу лікування; цілеспрямованість – швидко покращити дихання, добитися найкращих функцій суглобів, зміцнити м'язи та допомогти пацієнтам досягти максимально можливої рухомості у повсякденному житті [12].

Мережа клінік Асклепійос – це 150 сучасних медичних закладів у Німеччині, займаються реабілітацією в неврології, опорно-рухового апарату, геріатрії та ін. Мають в структурі центр міждисциплінарної терапії болю. Позиціонують фізіотерапію, як цілющу силу руху. Мета її полегшити біль, забезпечити результати операції, покращити обмін речовин і кровообігу, виправити поставу та нескоординовані рухи, покращити, зберегти рухомість, силу витривалість, і координацію. Послуги призначені для стаціонарних і амбулаторних пацієнтів. Ерготерапевти основну увагу приділяють максимально можливої незалежності, щоб дати можливість діяти у повсякденному житті і виходу у особисте середовище, приймати участь у житті

суспільства та покращувати якість життя. На додаток до виконання і аналізу конкретних дій ерготерапевти використовують дії на розвиток сприйняття і чутливості, щоденні тренування, рухову та функціональну терапію, навчання методам компенсації і консультування родини. Логопеди займаються діагностикою мовлених, голосових і ковтальних розладів, метою яких є відновлення втрачених функцій, підтримка комунікативних навичок і оптимізація перорального ковтання. У центрі міждисциплінарної терапії болю, діє стаціонарна і полустаціонарна мультимодальна терапія болю. Послуги цього центру надають консультацію для всіх спеціалізованих відділень [13].

У Швейцарії відомі клініки Вальмонт Монтре, Хирсланден Салем, Les Hauts de Genolier (Женол'є).

Клініка Valmont, розташована неподалік Альп та Женевського озера, пацієнти можуть прогулюватись парком, насолоджуючись цілющим гірським повітрям. Головна спеціалізація клініки – реабілітація після неврологічних, кардіологічних захворювань, а також після захворювань опорно-рухового апарату, клініка має сучасний центр скринінгу хвороби Альцгеймера. У склад експертної групи, що займається кожним пацієнтом входять не тільки фізіотерапевти, але й інструктори, ерготерапевти, дієтологи, нейропсихологи та представники інших напрямків. До основних методів відносить: фізіотерапію, електротерапію, лімфодренаж, обгортання, ЛФК, лікувальна ходьба, плавання, масаж. Більш цього Вальмонт знає своїми програмами спрямованими на позбавлення зайвої ваги і залежностей, а також методиками зняття стресу. Головна задача персоналу, зробити все щоб пацієнт як можна скоріше покинув стіни клініки здоровим. Здатним вести активний образ життя [15].

Клініки Хирсландена, є членами групи приватних клінік (*анг. Hirslanden Private Hospital Group*), одна з них Permanence, що спеціалізується на лікуванні опорно-рухового апарату, ортопедичної хірургії і спортивної медицини. Індивідуальний підхід сприяє швидкому відновленню пацієнтів, приємним доповненням є можливість прогулятися прилеглим парком палацу [16].

Клініка Les Hauts de Genolier (Женол'є) – спеціалізується та відома у всьому світі завдяки чек-ап програмам превентивної медицини або антейдж терапія. Використовуються чек-ап програми (Fost Chek, Essential, Advanced, Excellence, Men`s Health) сутністю якою є профілактика, діагностика і лікування патофізіологічних змін і захворювань пов'язаних з віком. Н-д, Fost Chek проводиться з метою виявлення факторів ризику, пов'язаних зі способом життя (паління, надлишкова вага і ін.) або спадковістю артеріальна гіпертензія, гіперхолестеринемія, цукровий діабет; призначається

пацієнтам до 35 р. У складі клініки є центр фізіотерапії, про здоров'я пацієнтів дбає команда більш 10 фізіотерапевтів, що спеціалізуються на ортопедичній-травматологічній (часто спортивній) реабілітації. Оснащена сучасним обладнанням, серед них для спеціальної реабілітації гомілковостопного, колінного та плечового суглобу [17].

Праведний нами аналіз надання реабілітаційних послуг у країнах Європи свідчить, що кожна клініка чи їх об'єднання, мережа потребують підготовлених фахівців «сучасного типу» або «нового фахівця». Більшість медичних організацій надають послуги в онкологічній нозології, геріатричній медицині тому присутній аспект потреби якісного догляду. Фізична реабілітаційна медицина спрямовує зусилля на міждисциплінарний напрямок праці, для можливості застосування новітніх стандартів надання допомоги. При цьому зберігаються всі основні правила реабілітації: етапність проведення, індивідуальні підходи, непереривність та наступність. Більшість закладів охорони здоров'я мають якусь ринкову нішу (сучасне оснащення, роботизована терапія, напрацьовані програми реабілітації, унікальні програми, кліматотерапії) однак у всіх організаціях застосовується пацієнт-центрований (пацієнторієнтований) підхід надання допомоги.

Виходячи з викликів системи охорони здоров'я, виникає потреба у інноваційній діяльності закладів освіти, які готують відповідних фахівців. Для подальшого вивчення ініціації інноваційної діяльності, вважаємо потрібним розглянути досвід освітніх стратегій міжнародних закладів освіти та науки.

Аналіз інформації, представлений на навчально-наукових сайтах університетів Австрії, дозволив визначити картину професійної підготовки майбутніх фахівців із фізичної реабілітації. Бакалаврські програми для навчання в інститутах (коледжах), вищих спеціальних школах (Fachhochschule) та університетах Австрії розраховані на шість семестрів. Магістерські програми вищої освіти в Австрії призначені для тих, хто планує вдосконалити свої знання у конкретній спеціальності. Академічні програми такого типу є в усіх університетах і більшості вищих спеціальних шкіл.

Нами встановлено підготовку фахівців в галузі фізіотерапії здійснюють: *Австрійський університет прикладних наук (нім. FH Joanneum, Fachhochschule)*; заклад визначає, що виклики і глобальні тенденції розпізнаються на ранній стадії і реалізуються у курсах освіти та курсах підвищення кваліфікації. FH Joanneum, як прикладний університет пропонує здобувачам практичне навчання у формі очних і заочних, дуальних курсів з міждисциплінарною спрямованістю. Використовуються нові методи викладання і для навчання, і для неперервної освіти. Університет готує

фахівців в таких напрямках: біомедицинська аналітика, дієтологія, ерготерапія, здоров'я та догляд, акушерство, логопедія, фізіотерапія, радіологічна технологія. Та за курсами підвищення кваліфікації: мас-спектрометрія і молекулярна аналітика, прикладна дієтологія, соціальна робота з інвалідами, догляд за хворими з питання психіатричної допомоги, догляд мультиміждисциплінарного лікування хронічної болі [18]. *Університет прикладних наук Санкт-Польтен (нім. St. Pölten Fachhochschule)*, підтримує зв'язок з багатьма університетами-партнерами тому здобувачі мають можливість провести деякий період навчання або пройти стажування за кордоном. В університеті здійснюється підготовка бакалаврів з напрямку: дієтологія, здоров'я та догляд, фізіотерапія. До додаткової освіти в університеті пропонуються курси: прикладна дієтологія, прикладні клінічні дослідження в галузі наук про здоров'я, хода і аналіз ходи з реабілітацією. При університеті є фаховий коледж. Всі структури зміцнюють освіту, дослідження, інновації та передачу знань [19]. *Університет прикладних наук ФХ Віденський Кампус (нім. FH Campus Wien)* здійснює підготовку магістрів за міждисциплінарною магістерською навчальною програмою на базі бакалаврського ступеня прикладних наук із фізіотерапії з присвоєнням випускнику кваліфікації магістра (MScPT). Програма на цьому курсі розрахована на три етапи навчання (приєднуються технічні і управлінські сфери) тому позиціонується як міждисциплінарна. Заклад має широкую інфраструктуру пропанує напрямки підготовки: ерготерапія, фізіотерапія, логопедія, сестринські науки, медицина, акушерство, психологія, соціальна робота. Університет пропанує навчання у Відні, Граці, Інсбрузі, Лінці, Зальцбурзі та Мюнхені. Перелік варіюється у різних місцях, але практично у всіх є три напрямки: фізіотерапія, ерготерапія, логопедія. В університеті викладачами впроваджуються такі інноваційні активні методи: метод локусів (допомагає пов'язувати інформацію з сегментами уяви); п'ятирівневий метод читання текстів (відтворення фаз читання) огляд, питання, читання, повторення; метод Феймана (формування навколо себе учбової групи і донесення їй теми простими методиками, яку потрібно вивчити); метод помідору (для продуктивності необхідні часті перерви) [20]. *Дунайський університет м. Кремс (нім. Donau-Universität Krems)*, університет неперервної освіти Кремсу пропонує магістерську програму опорно-рухової фізичної терапії приділяє особливу увагу потребам дорослих здобувачів; пропонують, підвищення кваліфікації в доповнення до трудових відношень. Магістерські програми мають ступінь «академічний експерт» і «сертифіковані програми». Концепція освіти пов'язана з практичною орієнтацією, використовуються професійні завдання та практичний

досвід здобувачів (практичне мислення). Побудова і підтримка соціальних відношень (здобувачі і викладачі вчаться разом один від одного). Орієнтація на компетенції, які являють собою цілісні диспозиції дії, здатність вести себе деяким чином [21]. *Університет прикладних наук у сфері здоров'я Тіроль* (нім. *FH Gesundheit Tirol*) являє собою асамблею з медичним університетом в Тіролі і клініками GmbH, що пропанують багато стажувань всіх програм бакалавриату та магістрів. При університеті прикладних наук відбувається підготовка бакалаврів: сестринська справа, курси здоров'я та здорового харчування. Стратегії закладу і дії вищої освіти характеризують зміцнення здоров'я, відношення к співпраці. Разом з регіональними, національними і міжнародними партнерами втілює інновації в охорону здоров'я, соціальну сферу і освіту [22]. *Університет прикладних наук медичних професій Верхньої Австрії* (нім. *FH Gesundheitsberufe OÖ GmbH*), пропонують підготовку бакалаврів напрямку: біомедична аналітика, дієтологія, ерготерапія, логопедія, фізіотерапія, радіологічна технологія, акушерство, здоров'я та догляд в різних містах Австрії: Лінце, Ріде, Штайрі, Феклабруке. Заклад працює над розробкою додаткових вузькоспеціалізованих курсів підвищення кваліфікації таких як: догляд у операційній, догляд під час замісної ниркової терапії, догляд за дітьми та молоддю і інше [23]. *Медичний університет Граца* (нім. *Die Med Uni Graz*) і його концепція, вбачає людей в їх фізичній і психічній цілісності і унікальності, об'єднуючи їх індивідуальне і соціальне середовище. Всі працівники закладу вносять свій вклад в реалізацію принципу дії на основі досліджень і орієнтацій на людей, індивідуальний підхід до пацієнтів в університетських клініках. Лікарі, науковці, викладачі, здобувачі всі інші співпрацівники вважаються «новаторськими умами». У закладі також відбувається підготовка міжгалузевих медичних наук за магістерською програмою: дієтологи, ерготерапевти, акушерки, логопеди, фізіотерапевти та ін. Особливість за такими фахами, передача знань з втіленням результатів досліджень на практиці. Одночасно приділяється увага міждисциплінарному обміну, щоб здобувачі могли використовувати свої знання і навички для обґрунтування практики. Підготовка зазначених фахівців також відбувається у коледжах (інститутах) Каринтії, Зальцбурзі [24]. *Fachhochschule Kärnten* (нім.) підготовка бакалаврів здійснюється у напрямках: науки про здоров'я, соціальна робота за фахом: ерготерапія, фізіотерапія, мовленева терапія. В структурі закладу існує додатковий центр освіти логопедів. Загальна тривалість бакалаврських програм розрахована на три роки [25]. У *Fachhochschule Salzburg* (нім.) пропонується 7 програм бакалаврів, 1 магістерська, серед яких здійснюється підготовка: ерготерапія, фізіотерапія та догляд [26].

Підготовка фахівців Німеччини є дуже схожою з Австрією і мають спільні зв'язки між собою та іншими країнами Європи. Так Касельська медична школа (у Німеччині) філіал Британського Саутгемптонського університету; Медична школа Асклепіос (у Німеччині) філіал Угорського університету ім. Земельвайсу у Будапешті; Університет Парацельса (у Німеччині) філіал Австрійського університету Зальцбурга; *Universitätsmedizin Neumark am Mieresch Campus Hamburg* (у Німеччині) філіал Румунського державного університету *Neumark am Mieresch*. Здобувачі цих шкіл навчаються за стандартами тих країн де базується даний університет, часто навчання подібних закладів містить в собі перебування за кордоном. Однак на підставі наказів, здобувачі після закінчення мають право працювати у Німеччині. Серед значних і відомих закладів освіти Берлінський медичний університет Шаріте (анг. *Charite University Medicine Berlin*) афілійований з Гумбольдтським університетом (анг. *Humboldt University*) та Вільним Берлінським університетом (анг. *Free University of Berlin*). Згідно рейтингу, на протязі останніх декількох років це кращий медичний заклад Німеччини. *Берлінський медичний університет Шаріте* (анг. *Charite University Medicine Berlin*) здійснює підготовку бакалаврів, та магістрів в галузі медичних наук, наук про здоров'я: сестринська справа, фізіотерапія, акушерство, логопедія, ерготерапія. Університет має величезну множену напрямків і методик, що втілюються зі складною інфраструктурою. Так клінічні структури об'єднуються у спеціалізовані центри, які допомагають об'єднанню знань і вже в стінах центрів існує більш звужена міждисциплінарна концепція. Університет сфокусований на дослідженнях (серед яких є онкологічний профіль). Досяг значних результатів у розробці нових методів лікування серцево-судинних і опорно-рухових захворювань [27]. *Гамбурзький університет* (нім. *Universität Hamburg*) здійснює підготовку курсів бакалаврів, магістрів: педагогіка для інвалідів, спеціальна освіта, інтегративна терапія, науки про рух, спортивні науки [28]. *Гейдельберзький університет* (нім. *Ruprecht-Karls-Universität Heidelberg*) здійснює підготовку фахівців фізіотерапії, логопедії, догляд за похилим віком на факультеті медицини. Концепція, щодо ініціативи міждисциплінарного навчання містить: міжфакультетну орієнтацію, спільну розробку навчальних програм, мультиперспективну комунікацію змісту навчання, модулі побудовані один на одному, об'єднання модулів у мережі. З метою забезпечення міжфакультетного багатоаспектного підходу в кожному модулі приймають участь по три викладача з різних факультетів. Також учбова програма заснована на рольовій матриці. Рольова матриця супроводжує здобувачів на протязі всього навчання [29]. *Тюбінгенський університет* (нім.

Eberhard Karls Universität Tübingen) готує фахівців у нейрореабілітації, і спортивні науки з упором на зміцнення здоров'я. Позиціонують суму інноваційного, междисциплінарного, міжнародного підходу. Притримуються загальноєвропейські цінності. До них відносять свободу науки і досліджень, свободу думок і слова, рівність всіх людей і повагу людської гідності [30]. *Бранденбурзька вища школа (нім. Medizinische Hochschule Brandenburg Theodor Fontane)* є партнером *Постдамського університету (нім. Universität Potsdam)*. Бранденбурзька школа під час підготовки фахівців галузі охорони здоров'я використовує міждисциплінарні семінари, на яких заняття проводять два викладача (н-д мікробіолог і хірург, анатом і кардіолог). Такий метод дозволяє поглянути на зміст теми міждисциплінарно. Віддається перевага проблемному навчанню, близькість до практики, трансформація теоретичних знань у практичні вміння. У закладі навчаються здобувачі з Австрії і Німеччини [31].

З аналізу освітньої системи видно, що кожен заклад вищої освіти намагається задовольнити потреби галузі охорони здоров'я у фахівця «нового типу» або «нового фахівця», застосовуючи різноманітні інноваційні методи. З загального аналізу простежується, що у країнах німецькомовного регіону, особливо у Німеччині, є розвинений онкологічний нозологічний напрямок, тому потребує послуг якісного догляду. Тож, у закладах вищої освіти Німеччини більш розвинений напрямок підготовки сестринської справи як за бакалаврським так і за магістерським рівнем. Однак реалії вказують, що якість – це запорука спільної праці багатьох галузей. Фізична реабілітація має значний розвиток багатосторонньої допомоги, якість якої є наслідком безупинного виявлення складних взаємозв'язків наукових досліджень. Це зумовлено спільною працею креативних і обізнаних фахівців, що відповідають взаємодії міждисциплінарної парадигми. Тому інноваційний напрямок багатьох закладів освіти Австрії і Німеччини (а також інших країн) варіює метою підготовки фахівців здатних взаємодіяти у мультиміждисциплінарних командах. Загалом, середній термін освіти бакалаврів фізичних терапевтів (фізіотерапевтів), ерготерапевтів становить три роки навчання, магістерський рівень 2 роки навчання, здобувачі мають право продовжувати навчання для отримання доктора філософія.

Висновок. Ініціативи міждисциплінарного навчання у міжнародних закладах освіти варіюють. З аналізу виявлено ініціативи: міждисциплінарні структурування програм, міждисциплінарний обмін курсами на деякий період, об'єднання працюючих з навчанням, зведення декілька курсів на визначений період, проведення міждисциплінарних семінарів з одночасним введенням декількох викладачів, введення різних викладачів

у мережевому структуруванні окремих курсів. Застосування новітніх методів, викладачами для посилення інноваційної діяльності. Інноваційна діяльність закладів освіти сприяє забезпеченню закладів охорони здоров'я кваліфікованими фахівцями, поліпшенню якості системи охорони здоров'я.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Добасенюк О.А. Інновації в освіті. *Інновації в освіті: інтеграція науки: збірник науково-методичних праць*. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, 2014. С. 12–28.
2. Австрія все про країну : веб-сайт. URL: <https://immigrant-austria.com> (дата звернення 24.07.23).
3. Візирякіна О.М. Необхідність підготовки компетентних фахівців галузі охорони здоров'я з досвіду деяких аспектів міжнародних моделей. *Health-salving technologies, rehabilitation and physical therapy. Collection of articles of the XV International Scientific Conference, 2022 №.3(1)*. С. 15–18.
4. Wiener Privatklinik : веб-сайт. URL: <https://wiener-privatklinik.com> (дата звернення 25.07.23)
5. Universitätsklinikum AKH Wien : веб-сайт. URL: <https://akhwien.at> (дата звернення 30.07.23)
6. Universitätsklinik für Physikalische Medizinischen Universität Wien : веб-сайт. URL : <https://physmedrehab.meduniwien.ac.at> (дата звернення 30.07.23)
7. Клініка реабілітації Ласніцхее. Блог : веб-сайт. URL: <https://booking-clinic.com/kliniki-avstrii/klinika-reabilitatsii-lasnitshee/> (дата звернення 25.07.23)
8. Universitätsklinikum Freiburg : <https://uniklinik-freiburg.de> (дата звернення 30.07.23)
9. St. Josefskrankenhaus Freiburg : веб-сайт. URL: <https://josefskrankenhaus-freiburg.de> (дата звернення 26.07.23)
10. Universitätsklinikum Nürnberg: веб-сайт. URL: <https://klinikumnuernberg.de> (дата звернення 27.07.23)
11. A.R.Z. Ambulantes Reha-Zentrum Nürnberg : веб-сайт. URL : <https://arz-nuernberg.de> (дата звернення 27.07.23)
12. Klinikem rechts der Isar : веб-сайт. URL: <https://mri-tum.de> (дата звернення 27.07.23)
13. Asklepios Kliniken : веб-сайт. URL: <https://asklepios.com> (дата звернення 27.07.23)
14. Криничко Л.Р., Крикун О.Д., Малігон Ю.М. Зарубіжний досвід державного регулювання ринку приватних медичних закладів. *Державне управління. Інвестиції практика та досвід*, 2020. №24. С. 159–164.
15. Klinik Valmont : веб-сайт. URL: <https://corswiss.ch> (дата звернення 27.07.23)
16. Kliniken Hirslanden : веб-сайт. URL: <https://hirslanden.com> (дата звернення 27.07.23)
17. Клініка Les Hauts de Genolier (Женол'є). Блог : Веб-сайт. URL: <https://bookinghealth.ru> (дата звернення 27.07.23)
18. FH Joanneum, Fachhochschule : веб-сайт. URL: <https://www.fh-joanneum.at> (дата звернення 22.07.23)
19. St. Pölten Fachhochschule : Веб-сайт. URL: <https://www.fhstp.ac.at> (дата звернення 31.07.23)
20. FH Campus Wien : веб-сайт. URL: <https://www.fh-campuswien.ac.at> (дата звернення 23.07.23)

21. Donau-Universität Krems : Веб-сайт. URL: <https://dunau-uni.ac.at> (дата звернення 22.07.23)

22. FH Gesundheit Tirol : веб-сайт. URL: <http://www.studieren.at/hochschulen-oesterreich/fh-gesundheit> (дата звернення 23.07.23)

23. FH Gesundheitsberufe OÖ GmbH : веб-сайт. URL: <https://www.fh-gesundheitsberufe.at> (дата звернення 23.07.23)

24. Die Med Uni Graz : Веб-сайт. URL: <https://medunigraz.at> (дата звернення 27.07.23)

25. Fachhochschule Kärnten : веб-сайт. URL: <https://fh-kaerten.at> (дата звернення 28.07.23)

26. Fachhochschule Salzburg : веб-сайт. URL: <https://fh-salzburg> (дата звернення 28.07.23)

27. Charite Medizinische Universität Berlin : веб-сайт. URL: <https://charite.de> (дата звернення 28.07.23)

28. Universität Hamburg : веб-сайт. URL: <https://uni-hamburg.de> (дата звернення 28.07.23)

29. Ruprecht-Karls-Universität Heidelberg : веб-сайт. URL: <https://uni-heidelberg.de> (дата звернення 28.07.23)

30. Eberhard Karls Universität Tübingen : веб-сайт. URL: <https://uni-tuebingen.de> (дата звернення 28.07.23)

31. Medizinische Hochschule Brandenburg Theodor Fontane : веб-сайт. URL: <https://mhb-fontane.de> (дата звернення 28.07.23)